

Folket i Lindtorpet : skiss

Winter, Reinhold,

59 C Br. Ericson, R.

ERICSON, O. R.

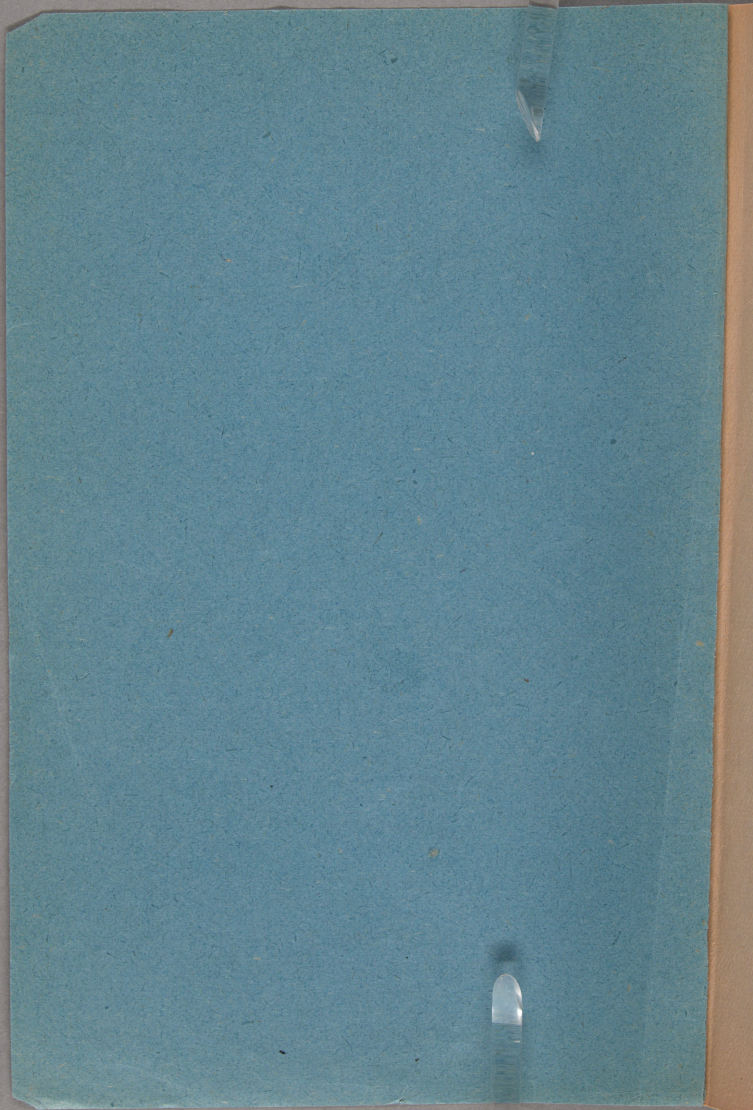
Roman

Ss.

(Bc)

o

no. $\frac{29}{874}$

ERICSON, O. R.

Roman
Sw.
(R)
o

FOLKET I LINDTORPET.

SKISS

AF

REINHOLD WINTER. =

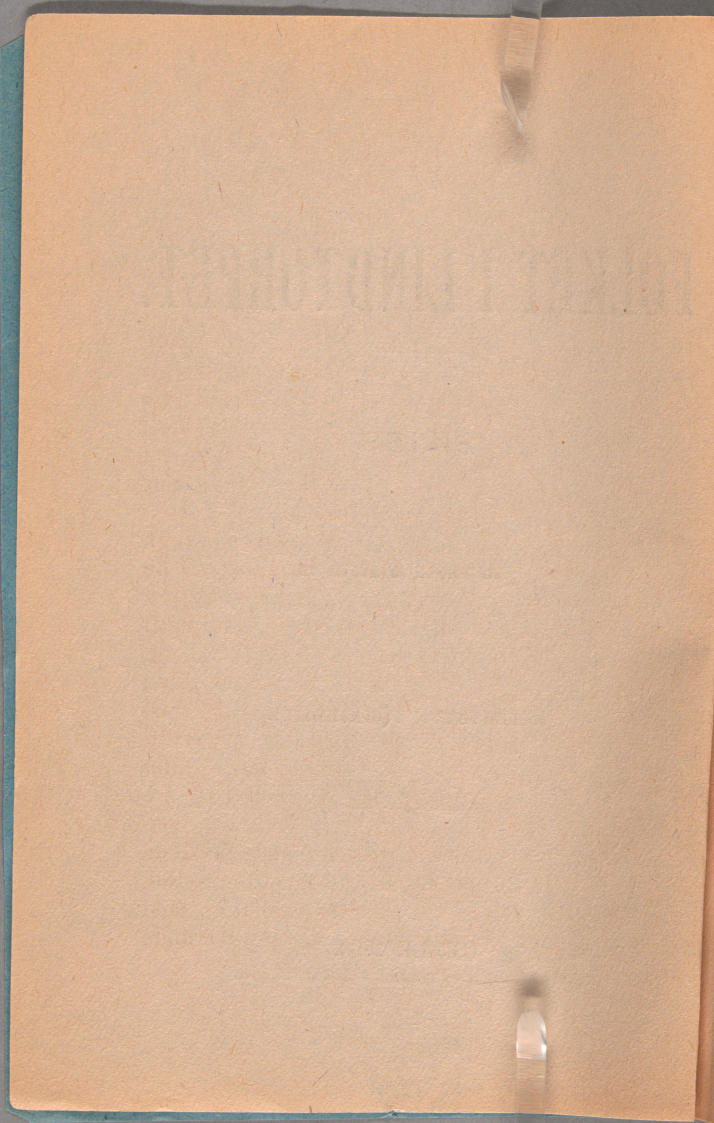
Ericson, Oscar Reinhold

(EFTERTRYCK FÖRBJUDES.)

GEFLE 1890.

AHLSTRÖM & CEDERBERGS BOKTRYCKERI.

I.

— Nej se, för hin håken! utropade fördrängen, i detsamma han stack handen i aftonvardskorgen, hvilken Lillgreta ställt på den flata stenen under gökeken: det är butelj i slungan i qväll, pojkar! Bränvin, jemine! Vi lefva på verdens yttersta tid! Hvad har hushållerskan fått i planeten i dag?

Ett gladt sorl lät höra sig bland de många karlarne. De hade hängt upp sina liar på de omkringstående trädens grenar och satte sig nu makligt i gräset samt började med god aptit äta af de väldiga smörgåsar, som af Karin utdelades öfver lag. Men riktig fart i måltiden blef det icke. Blickarne liksom sögo sig fast vid buteljen och glaset, hvilka lågo på sluttningen af en tufva, till hälften gömda under en sträng af tjockt gräs och öfver hvilka flugorna muntert dansade. Det var som om lystnaden efter spritvaran upphäft hungern, hvilken så tydligt låtit förnimma sig för en stund sedan, då slätterledet gick fram derute på slätten med jemna steg och krumböjda, i solen blixtrande liar.

Också flickorna hade satt sig, med uppskörtade klädningar och bara armar, samt med de solbrända, friska ansigtana drypande af svett. En och annan af dem sammanknäppte händerna och bad tyst innan hon började äta; men de andra hade för längesedan lagt bort detta fromma bruk. Lena Rask, hvilken var högväxt som en grenadier och axelbred som en mjölnaredräng, tog en väldig bit ur sin smörgås, men dref sedan fördrängen i ryggen med sin flata hand och sporde:

— Nå, hur går det med pumpernickel, Kalle? Ämnar du låta honom ligga på bleke tills solen gått ned?

— Hva sa', genmälde den tilltalade och måttade åt den dristiga jäntans kind ett slag med sin mössa, hvilket hon dock undvek, genom att luta sig bakåt; tror du, att det fins så det räcker åt qvinfolken med? Misstag, min höna! Drink vatten, du; det passar dig bäst.

Drängarne skrattade och låtsade väl gifva sig till freds, ehuru de allra flesta af dem inom sig delade Lenas otålighet och önskade få det våta strax.

Emellertid tyckte Kalle, att han satt kamraternes tålmod på tillräckligt prof. Med säfliga rörelser upptog han ur fickan en stor fällknif med svart skaft, bröt upp korkskrufven,

kratsade korken ur buteljen och tog sjelf första supen, bräddad till randen, samt lät sedan flaska och glas gå vidare.

Samtlige männen tömde glaset med allvarlig min och ett uttryck af tillfredsställelse i blicken, som om de begått en nära nog helig handling. Men då turen kom till den näst siste i laget, en ung man med klara, blå ögon, bred panna och friska kinder, brast skämtet löst, vid det hans sidokamrat utropade:

— Der har du, godtemplare. Tag dig en perla, du; den har ingen slagit ihjäl!

Ynglingen gjorde en afvisande rörelse med hufvudet och vägrade att fatta buteljen.

— Akta dig, Nisse, ropade en af kamraterne. Han bräns!

— Det är »döden i grytan», inföll en annan.

— För starkt för sillmjölkar, tillade en tredje.

— Behöfver du vikarie, så stöt på mig, uppmanade en fjerde och spärrade upp munnen, som om han hela velat sluka både butelj och glas. Här fins fall, pojkar! Åh, den, som finge ligga under ett bränvinsfat i åtta dar och bara låta det rinna, natt och dag!

— Se så, Nisse, yttrade fördrängen, med en viss, faderlig välvilje i rösten, sluta då upp

med käringfasonerna en gång. För tusan, är du icke en dugtig arbetare, som går dina slag fram, lika väl som vi? Då kan du väl tåla en sup, när det bjuds! Du behöfver ju icke vara någon fyllhund för det.

Och med egen hand fylde han glaset och räckte det åt Nils.

Den unge mannen kämpade med sig sjelf. Han hade arbetat i flera timmar med all kraft, hans muskler började slappas och han tyckte det skulle vara godt att få något stärkande. Men å andra sidan hade han ju lofvat att aldrig smaka sprit... Ja, han hade lofvat, han, som så många andra; men dessa andra hade affallit igen och derpå gifvit nya löften samt voro nu lika goda karlar för det. När allt kom omkring, så var det icke så farligt. En gång var ju ingen gång.

— Se så, trugade Kalle, som ännu höll glaset utsträckt emot sin unge kamrat. Tag nu! Du får icke halsbränna af'et, det svär jag på.

Den frestade gaf vika. Men en beslutsam åtbörd fattade han glaset och förde detsamma till sina läppar; men på halfva vägen stannade han tvärt, vid det bakom honom en sorgsen röst yttrade:

— Låt bli det der, Nils. Om du är törstigt, så har jag här friskt vatten.

— Nej, hör på läserskan! skrek Lena och gaf till ett gapskratt.

De andra skrattade också; men Nils kastade ifrån sig glaset, som om det varit fylldt med gift, och under kamraternes höga knot öfver att han på detta sätt ödslade med en dyrbar vara drack han helt girigt ur ett helt kruklock af det friska, klara källvatten, som Kristina räckte honom.

II.

Arbetsdagen var slut; sommarnattens flor hängde dunkelt och hemlighetsfullt öfver nejden och från de stora, blommande klöfverfälten skreko ängsknarrarne i kapp. Slätterfolket hade ätit qvällsmat och en efter annan begaf sig att söka hvila under den korta natten, för att hemta krafter till morgondagens tidigt börjande verk.

Nils stod en stund och såg sig omkring, sedan han utkommit på gården; men gick sedan ned under träden bakom flygelbyggnaden och satte sig på den lilla bäckens strand. Han såg helt allvarsam ut och det låg moln öfver hans blickar.

Några minuter efter det han satt sig hördes steg närma sig; trädgrenarne böjdes åt sidan och en röst frågade:

— Är du der, Nils?

— Ja, Kristina; kommer du hit?

Hon stod redan vid hans sida. Emot den mörka bakgrunden af strandens snår aftecknade sig hennes lilla satta, kraftfulla och fylliga gestalt, i den ljusa bomullsklädningen, så tydligt som om hon varit sjelflysande.

— Hur är det fatt med dig i dag, Nils? frågade hon, i det hon satte sig på marken, ett par steg ifrån honom.

— Jag vet ej rätt, Kristina. Jag är illa till mods; jag är ledsen, men vet ej för hvad.

— Du har varit sådan hela veckan.

— Jag vet det.

— Allt sedan i söndags, då du var framme vid bruket. Hände det dig något ledsamt der?

— Nej, visst icke; men jag hörde en talare der, och jag har så mycket grunnat på hvad han sade, sedan dess.

— Nå, hvad sade han då?

— Ja, han talade om vår fattigdom. Är det rimligt, sa' han, att hundratals människor skola gå och arbeta dag ut och dag in, år ut och år in, för att en enda skall få ta all inkomsten och lefva i kräslighet och öfverflöd samt klä' sin hustru i siden och spetsar som

vore de prinsar och prinsessor? Och nog är det sant, alltid! Se bara på vår patron! Då vi i dag gått och trälats och arbetat så att svetten lackat af oss, så har han suttit derinne i sitt fina rum och skrivit några bref eller läst några tidningar, och likväl är det han, som tar inkomsten af vårt arbete, då vi bara få födan och litet pengar till kläder. Är det ett lif, det! Nej, det skall bli delning, som talarn sa'. Alla skola ha lika mycket och alla skola arbeta, för då blir det rättvist och ingen får mer än han gör skäl för.

— Menar du det? yttrade Kristina.

— Ja, det gör jag. Det är rakt icke rättvist som det nu är. Här ha vi nu gått och arbetat och trälats i sex hela år, du och jag, sedan vi kommo öfverens, och hvart ha vi kommit med allt vårt slit? Jo, så långt att vi ha femhundra kronor på sparbanken tillsammans . . .

— Ja, men är det så illa, det? gentog flickan. Du är tjugusex år, jag tjugutre; och om Gud vill, så kunna vi ta Lindtorpet i vår och gifta oss.

— Och så gå här och släpa åt patron sedan, hela lifvet, öka på hans rikedomar och sjelfva få ett knappt dagligt bröd, utan smör. Nej, vet du, Kristina, jag är trött vid hela eländet: vi gjorde bäst i att resa till Amerika.

— Nej, nej, Nils, icke dit; det vill jag icke!

— Och hvarför så det?

— Till det främmande landet, der vi icke förstå språket och der ingen bryr sig om oss!

— Så du talar! Der är hvarje man herre och ingen är slaf, det har jag läst om; men här är bara uselhet och högfärd och superi och orättvisa. Hvarför skola jag och du gå här och tjena pengar åt folk, som sjelfva intet gör, bara befaller och topprider oss?

— Men både patron och frun äro ju så beskedliga . . .

— Ja, tacka dem tusan för det! De våga icke annat, ty de veta att vi ha makten, och brister det löst en vacker dag och vi sluta upp med att arbeta, så ville jag just se honom med lien i näfvarne gå der nere på storängen, som vi slagit i dag, och henne, med räfsan och i dina kläder. Och så den der fine kandidaten och fröknarna, sen! Låt dem sköta hästarne och mjölka korna, så får en se sen, hur fina de bli.

— Du talar så underligt i qväll, Nils, att du gör mig rent af bedröfvad. Du, som förr alltid var så munter och glad och så nöjd med att ha helsa och arbete! Nu är det som vore du omvänd.

— Ja, hvem kan rå för det?

— Jo, det kan du sjelf. Du är på onda vägar Nils. Du höll i dag på att bryta ditt nykterhetslöfte. Bed till Gud!

— Till Gud?

— Ja, han kan hjälpa. Om våra bekymmer äro aldrig så svåra och vi lägga dem på honom, för hans sons skull, så blir det strax bättre och ljusare och vi få frid med oss sjelfva och verlden.

— Och om det nu icke fins någon Gud?

— Nils, Nils, hvad har du der för förskräckliga tankar? Hvem har ingifvit dig dem?

— Det har talarn der nere vid bruket.

Alltsammans är bara vidskepelse, som presterna spunnit ihop för att bedra folk, sa' han.

— Och du tror, att det är sant?

— Jag vet icke, men det kan ju vara sant. Vi ha ju aldrig sett Gud.

— Men vi ha känt honom; vi känna honom dagligen och vi se hans verk öfver allt. Ack, Nils, jag ängslar mig för dig. Om du vandrar på denna stigen, så törs jag aldrig bli din.

— Säg icke så, Kristina! Om du öfverger mig, så är det jemt slut med mig.

— Men var då förnuftig! Stöt ej nåden ifrån dig. Hvad äro väl vi, och dock är Gud så god mot oss. Ha vi ej helsa och krafter;

äro vi icke unga; ha vi icke hvarandra kära; få vi ej ett hem i vår? Hvad behöfva vi mer?

Nils lutade tungt sin panna i handen och ett par tårar rullade öfver hans kinder samt nedföllu bland mossan.

— Men den der orättvisan, mumlade han.

— Hvad förstå vi af Guds vägar? vädjade flickan, mildt. Bed till honom, tro ej lögnares tal och allt skall bli bra igen... Och så... intet bränvin! Du har lofvat mig!

— Jag vet det!

— Nu gå vi hvar och en till sitt. God natt, Nils!

— God natt, Kristina.

De reste sig upp, men stannade orörliga. På sandgången utmed strandsnåret hördes stegen af två män, som vandrade bredvid hvarandra.

III.

— Låtom oss hvila här en stund, min far, yttrade en röst, som både Nils och Kristina igenkände.

Det stod en soffa deruppe och de båda männen satte sig. Om en stund yttrade samma röst, som nyss talat:

— Ni är mer bekymrad än någonsin, min far, jag ser det väl. Hvarför går ni och bär på er sorg ensam? Är icke jag nu så gammal, att jag kan få dela den?

— Hvad gagnar det till, mitt barn! Du kan ändock icke hjälpa.

— Men mitt deltagande kan ge er tröst. Det är affärsförhållandena, som trycka er?

— Ja väl!

— Ställningen har då försämrats på senaste tiden?

— Mycket, min son. Under långa månader har jag arbetat dag och natt för att hålla allt uppe och rädda mig och oss alla undan skeppsbrottet. Ofta nog var jag nära förtviflan och färdig att låta alla försök falla, men tanken på din mor, på er och på vårt folk uppehöll mitt mod och sporrade mig till nya ansträngningar. Men konjunkturerna äro förskräckliga. Min förlust på hvart och ett af de sista fem åren går lös på tio tusental. Det är kanske dåraktigt att sträfva emot strömmen, men samvetet har bjudit mig att göra det. Det är ju ett gods, som varit i familjen i hundratals år. Mitt hjerta har vuxit fast vid det. Jag älskar vårt folk, från den äldste till den yngste, och jag vill ej, så länge det i min förmåga står att hindra det, utsätta dem för äfventyret att

få en hård husbonde, som blott ser på sitt bästa, men icke på deras.

— Men ser ni ej någon ljusning nu, min far?

— Jag hoppas på en sådan. Åringen står så rik; vädret är som välsignadt. Storängen, som slagits i dag, ger dubbelt mer än i fjol. Rågfälten äro präktiga; hafren står tjock som vass. Om Gud vill, blir det bra i år.

— Låt om oss då hoppas! Jag har hittills tårt på gården, min far, men mina studier äro slut nu och jag kan sjelf tjena mitt bröd.

— Jag ville, att du skulle öfverta godset, då jag tröttnat... om några år. Jag känner dig; du har hjerta och du skall bli en bättre husbonde för alla våra underhafvande än hvad jag kunnat vara. Vilja har ej fattats mig, men förmågan har ej räckt till, Dock, jag har gjort hvad jag kunnat... Men nu har jag hvilat nog. Jag måste arbeta ännu en timme innan jag går till sängs.

Stegen aflägsnade sig åter. I parken och längs bäckens strand blef allt tyst.

Nils hade stödt sig emot stammen af ett träd och stirrade ut öfver det klara, i sommar-nattens dämpade ljus glittrande vattnet. Men dysterheten var som bortblåst ur hans blickar och i stället lyste der liksom återglansen af ett genom tårar brutet varmt skimmer.

Kristinas hand smög sig sagta in i hans.

— Nils, yttrade hon.

— Kristina svarade han.

Derpå klättrade båda uppför strandsluttningen och stödda på hvarandra vandrade de under tystnad fram emot gården.

IV.

I Lindtorpets lilla stuga satt mor Kristina och spann. På golvet framför henne lekte en liten gosse med grankottar, som fått sig fyra ben af träpinnar och som betade enris ur barkkrubbor. I vaggan vid sidan stack den sistfödda lilla flickan upp sin rosiga trubbnäsa och klippte med ögonlocken, hvilka hon just öppnade, efter en lång och stärkande sömn.

Den unga qvinnan sjöng, under det hon snurrade sitt hjul och ibland kastade blickarne ut öfver den nedanför liggande storängen, öfver hvars gröna plan slätterfolket åter gick fram i ett långt led, svängande sina i aftonljuset blixtrande liar. Hennes egen man gick i spetsen. Hon kände honom nog och hon var stolt öfver honom. Dugtigare arbetare än han

fans icke i hela socknen. Hans lie strök fram med hvinande fart och en tjock, tung sträng af gräs betecknade hans bana. Han stannade ej, han såg sig ej om; han gick stadigt framåt mot målet, derborta vid ängens gräns. Det var öfverstyft att gå det slaget ut och ej hvila ett par gånger, men Nils gjorde det, han, och gjorde det utan ansträngning.

Kristina log, då hennes blickar följde den raske karlen, som ledde arbetet dernere; hon log och sjöng, därför att det var henne ett behof att på så sätt tolka den lycka, som spirade inom henne och som för hvarje dag blef allt rikare, allt varmare:

På ängen slå sipporna ögonen opp
I vårliga tider
De hviska om kärlek, om lycka och hopp;
Men dagen han skrider.

*

Och linet har blommor, så klara och blå,
I sommarens tider;
Af det skall jag spinna till drägt åt de små,
När dagen han skrider.

*

Se, rågen i dyningar går som ett haf,
I höstliga tider;
Den bakar jag doftande brödet utaf,
Då morgonen skrider.

*

Och skogen han bräckes af brusande vind
I vintriga tider;
Men han ger mig värme för hand och för kind
När aftonen skrider.

*

Då grafklockan klingar i lefnadens qväll
För eviga tider,
Då somnar jag sött och blir väckt i Guds tjäll
Till dag, som ej skrider.

Sången var slut och hon upphörde att spinna. De två korna råmade ute i täppan och ville bli mjölkade. Hon tog den lilla flickan på ena armen och en hvitskurad bytta i den andra handen. Gossen tultade efter på sina små korta, feta ben.

Barnen lekte i gräset; hustrun mjölkade; de hvita strålarne sjöngo emot enträdet i byttan och mjölken fradgades och svälde i runda blåsor, som kreverade och uppväxte på nytt. Idislande och med halfslutna ögon stodo de feta djuren stilla och gåfvo utan knot sin rikedom åt matmor, som vårdade dem.

Så gick hon åter in, tände eld i spiseln och lagade den enkla måltiden.

Då den var färdig kom mannen hem, svettig och röd, men nöjd och munter som en speleman. Han tog flickan i sin famn och kysste henne. Gossen, som blef afundsjuk, klättrade upp på fadrens ben.

Båda makarne knäppte händerna till bön innan de började äta, De gjorde så också då måltiden var slut.

Och så lades barnen till ro för natten. Nils och Kristina gingo och satte sig på den lilla grässoffan under lindarne i backslutningen.

— Mins du den dagen, då vi slogo Storängen för fyra år sedan? frågade Nils, sedan de suttit tysta en stund och blickat ut öfver den fagra nejden.

— Om jag den mins? Jo, Nils, den går aldrig ur mitt minne. Onda tankar hade fått makt med dig då och du var nära att slå in på en väg, som skulle fört oss bort ifrån hvarandra. Men så kom det der vi hörde från vårt gömställe vid bäcken och förvandlade dig med ens. Du blef en annan menniska sedan och du har varit det alltjemt. Derfor ha vi varit så lyckliga.

— Det var en Guds skickelse, att vi den qvällen skulle höra patrons samtal med sin son, Kristina; jag är säker derpå. Ingenting annat än just detta skulle då kunnat rycka upp mina onda tankar med rötterna. Jag fick mina ögon öppnade och jag såg hvad jag förut ej anat.

— Det har ofta förefallit mig, som om den dagen varit en vändpunkt för patron också,

— Detsamma har jag tyckt med, Kristina. Motgångarne voro slut. Sonens ord hade lifvat upp fadren. De förstodo hvarandra och jag förstod dem. Då jag icke ville vara sämre än de och högg i att arbeta, som om det gällt lifvet, så förstodo de också mig och i dag ha vi det så bra vi kunna önska.

— Och patron?

— Han talar ofta vid mig om hur han nu har det ställt, Skulderna minskas; det går sakta, men det går dock, ty han arbetar styft. Snart skall han kanske ha det lika bra som vi.

— Men den der delningen, som talaren vid bruket pratade om?

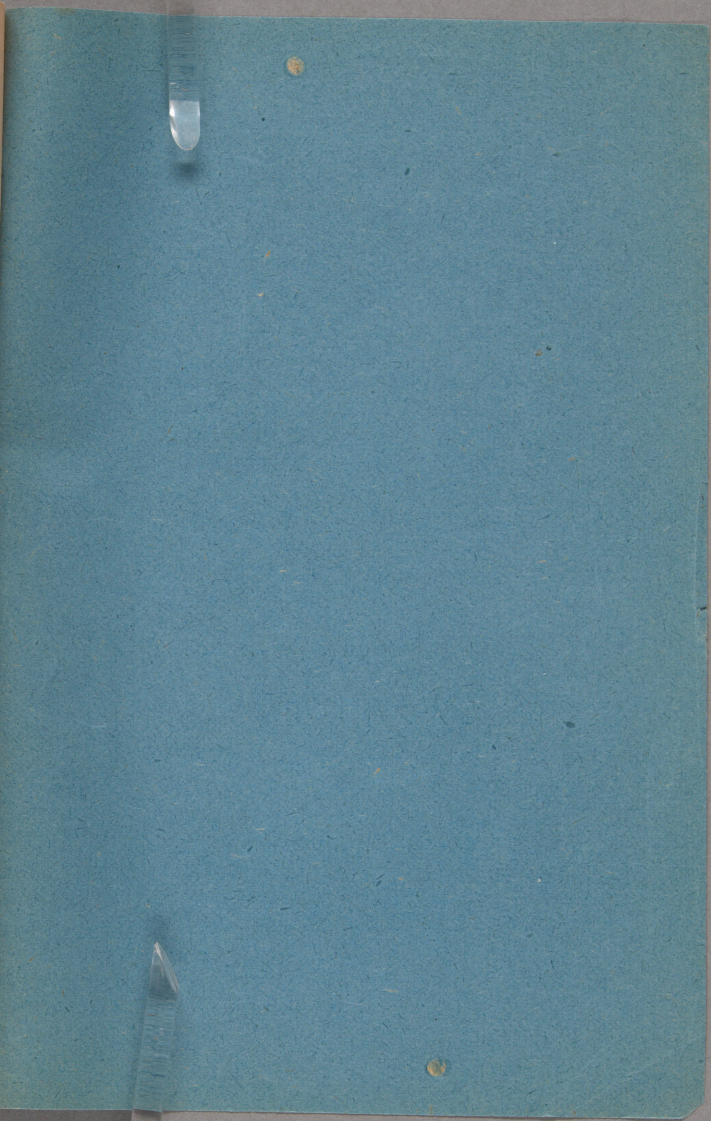
— Dumheter, Kristina, pura dumheter! Den, som fått mycket, har ock fått ett stort ansvar. Icke vill jag ha ett slott med milsvida egor, om jag skall ha det med bekymmer och oro. Bättre då en stuga, som vår, några tegar och ett förnöjdt sinnelag.

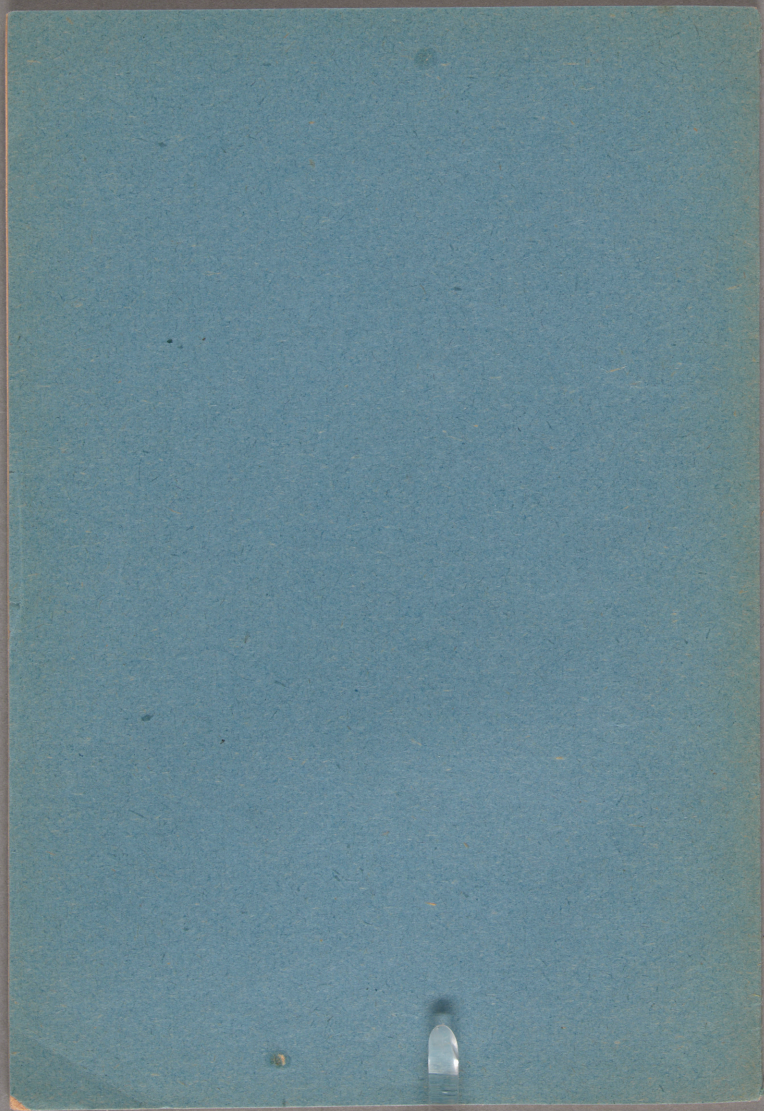
— Vet du, Nils, yttrade Krisina, sedan hon suttit och funderat en stund, jag vill icke byta med någon menniska i hela världen.

— Icke jag heller, Gud vare tack och lof! Jag har allt hvad jag behöfver för att vara lycklig: ett stilla hem, en snäll hustru, välskapade barn, god helsa och min torftiga bergning. Hvad deröfver är, det räknar jag för ingenting.

— Det är rätt, Nils. Att vara gudelig
och låta sig nöja, det är vinning nog. För-
nöjsamhet är lyckans grundval.

Inches

1

2

3

4

5

6

7

8

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

Centimetres

TIFFEN® Color Control Patches

© The Tiffen Company, 2007

Blue

Cyan

Green

Yellow

Red

Magenta

White

3/Color

Black

